

OSALLISTUJIEN KANNANOTTO

Kuopion vaikuttamiskahvila *Kasvaako eriarvoisuus?*

Deliberatiivisen demokratian instituutti ja Koneen Säätiö toteuttivat Kuopion vaikuttamiskahvilan keskiviikkona 27.4.2016. Vaikuttamiskahvila on uusi asukkaille suunnattu vaikuttamismuoto, jossa yhdistyvät asiatieto, vaikuttaminen, kahvittelu ja kulttuuri. Kuopion vaikuttamiskahvilassa käsiteltiin eriarvoisuuden teemaa. Tapahtumaa markkinoitiin Kuopiossa monin tavoin ja siihen ilmoittautui 39 henkilöä. Näistä valittiin 30 osallistujaa siten, että muodostui mahdollisimman monipuolinen osallistujajoukko. Vaikuttamiskahvilaan saapui paikalle lopulta 26 kuopiolaista. Tapahtuma järjestettiin aidossa kahvilatunnelmassa museokahvila Wanha Cafessa.

Vaikuttamiskahvila kesti yhden illan, klo 16.30-20.30. Järjestäjien tervetuloitovotusten jälkeen osallistujat pääsivät kuulemaan kolmea alustajaa ja kysymään heiltä kysymyksiä. Alustajina olivat Itä-Suomen yliopiston Kaksi Suomea - kasvaako eriarvoisuus? -hankkeen toimijat professori Juho Saari, tiedetoimittaja Minna Malja ja valokuvaaja Pasi Räsämäki. Varsinaiset pienryhmäkeskustelut käytiin kahvipöytien äärellä pienryhmissä, joita veti koulutettu ryhmänvetäjä. Ryhmänvetäjät pyrkivät varmistamaan turvallisen keskusteluilmapiiirin; kaikki osallistujat saivat sanoa mielipiteensä ja kaikki tulisivat kuulluiksi. Keskusteluiden lomassa osallistujat kirjoittivat syntyneitä ideoita ja väitteitä niin sanotuille idealomakkeille (ks. kuva lomakkeesta liitteessä 1). Vaikuttamiskahvilan lopussa oli varattu vielä puoli tuntia aikaa siihen, että kukin osallistuja pääsi arvioimaan pienryhmäkeskusteluissa syntyneitä erilaisia ideoita ja väittämiä. Tapahtuman päätti kansanedustaja Sari Raassinan loppupuheenvuoro, jossa hän otti alustavasti kantaa vaikuttamiskahvilassa esille tulleisiin näkemyksiin.

Tähän dokumenttiin on nyt koottu vaikuttamiskahvilan osallistujien yhteinen kannanotto. Kannanotto on kirjoitettu osallistujien täyttämien idealomakkeiden pohjalta. Idealomakkeita syntyi yhteensä 23 kappaletta. Ideat ja väittämät ovat kuvattuna otsikkotasolla liitteessä 2. Liitteessä kuvataan myös numeerisesti näkemysten jakautuminen kunkin idean ja väittämän osalta. Alla esittelemme idealomakkeiden sisällön jaoteltuna osallistujien näkemysten jakautumisen mukaisesti kolmeen ryhmään, kuvaten tarkemmin ideoihin ja väittämiin kirjoitettuja kommentteja. Kuvaamme lisäksi myös osallistujien kokemuksia itse vaikuttamiskahvilasta.

Vaikuttamiskahvila ei ole pelkkää puhetta. Tavoitteena on vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon. Tähän osallistujien kannanottoon tullaankin pyytämään vapaamuotoisia vastineita eri tahoilta. Vastineet lisätään Kuopion vaikuttamiskahvilan verkkosivuille (<http://bit.ly/1XqyGcw>) ja Facebook-tapahtumaan (<http://bit.ly/24YNhkY>).

Ryhmä 1: Vahva samanmielisyy

Tähän ryhmään kuuluviksi on määritelty ne idealomakkeet (10 kpl), joiden sisällöstä osallistujat ovat olleet hyvin samanmielisiä. Täysin samaa mieltä olevien näkemysten määrä on tällöin korkea, eikä eri mieltä olevia näkemyksiä ilmene lainkaan. Idealomakkeissa osallistujat toivat esille esimerkiksi niin sanottujen siltaihmissien ja kannattelevien voimien merkityksen. (1) Siltaihmissillä osallistujat tarkoittavat eräänlaisia kokemusten välittäjinä toimivia tahoja. Siltaihmissiä ovat tällöin esimerkiksi huono-osaisuudesta omakohtaista kokemusta omaavat ihmiset, jotka välittävät tietoa ja kokemuksia huono- ja hyväosaisten ihmisten välillä, vähentäen näin kokemuksellista kuilua eri väestöryhmien välillä. Kommenteissaan osallistujat painottavat, että *”huono-osaisuuden ym. ongelmat kokeneet osaavat paremmin auttaa, tukea ja ymmärtää ja vuorovaikutus voi olla paljon parempaa”*. Osallistujat korostavat myös sitä, että (2) jokainen meistä tarvitsee jonkin kannattelevan voiman. Tällaiseksi nähtiin esimerkiksi perinteisesti omaiset, mutta ajan hengen mukaisesti myös sosiaalisessa mediassa olevien yhteisöjen roolia nostettiin esille. Kannattelevien voimien roolin nähtiin olevan *”itsestään selvä totuus, mutta ei toteudu”*. Keskeiseksi haasteeksi nähtiin se, kuinka jonkinlainen kannatteleva voima voitaisiin turvata kaikille lähtökohdista riippumatta.

Osallistujat kantoivat huolta vapaaehtoistyön roolin korostumisesta suhteessa julkisen sektorin toimintaan. Ensinnäkin osallistujat korostivat vahvasti sitä, että (3) leipäjonot eivät saa korvata sosiaaliturvaa. Toisaalta ruuanjakelupaikkoja pidettiin tarpeellisina, niiden mahdollistaessa väliaikaisesti avun tarpeessa oleville avun hakemisen anonyymina. Toisaalta taas osallistujat näkivät uhkaavia tulevaisuuden kehityssuuntia: *”Kenenkään ei tarvitsisi joutua näihin jonoihin, hyväksytään vähitellen luonnolliseksi, väärin”*. Näkökulmissa korostui myös se, että leipäjonon lähtökohdan ei tarvitsisi olla köyhyys, vaan lähtökohdana voisi olla ekologinen näkökulma. Vapaaehtoistyöhön liittyen osallistujat toivat esille sen, että (4) vapaaehtoistyö ei saa olla ainoa ratkaisu eriarvoisuuden vähentämiseen. Tähän väittämään liittyen osallistujat kommentoivat muun muassa seuraavaa: *”Talouden hallitsijat eivät tee vapaaehtoistyötä, miksi siis so/te työntekijöiden pitäisi!”* *”Täytyy olla myös jonkinlaista esim. kunnan organisoimaa toimintaa.”*

Julkisten palveluiden suhteen osallistujat korostivat erityisesti (5) ennaltaehkäisevään työhön panostamista. He näkivät tämän voivan katkaista huono-osaisuuden periytymiskehityksen. Tähän liittyväksi hankaluudeksi osallistujat näkivät kuitenkin konkreettisten tulosten osoittamisen. Kaikki vaikuttamiskahvilan osallistujat olivat arvioineet väittämän siitä, että (6) hallinto- ja viranomaislähtöisyyden sijaan auttamisjärjestelmien tulisi tulla asiakaslähtöisiä. Osallistujista 25 oli samaa mieltä väittämän kanssa ja vain yksi omasi neutraalin mielipiteen. Asiakaslähtöisyyttä kuvattiin esimerkiksi seuraavanlaisesti: *”Ei riitä, että asiakasta kuullaan ja hän saa kertoa: häntä on myös uskottava, hänen sanomansa on otettava todesta ja häntä on konkreettisesti autettava (teot).”* Osallistujat olivat myös vahvasti sitä mieltä, että (7) kaukana keskuksista asuvien mahdollisuudet palveluihin ovat huonommat kuin keskuksissa asuvien. Julkisen liikenteen nähtiin toimivan maaseudulla hyvin huonosti ja *”jos ei ole varaa auttoon/polttoaineeseen, ei pääse liikkumaan kulttuuri yms. tapahtumiin.”* Vaikka kommenteissa tuotiin esille se, että digitalisaatio ei ole ratkaisu kaikkiin haasteisiin, nähtiin palveluiden muuttamisen sähköiseen muotoon voivan vähentää eriarvoisuutta ainakin osittain. Myös se haaste tuotiin esille, että avunsaannin tullessa syrjäseudulle viiveellä, voi vastaavasti kynnys avun hakemiseen kasvaa. Asiaan liittyvää laajempaa problematiikkaa kuvastaa seuraava kommentti: *”Toisaalta onko ihmisoikeus asua missä vaan samalla palvelutasolla?”* Samanmielisyyttä kuvastava idealomakkeen väittäjä oli myös se, että (8) raha ei ole hyvinvointivaltion ainoa mittari. Kuten yksi osallistujista kommentoi: *”Sivistys ja henkiset arvot kunniaan ja ihmisten psyykkinen hyvinvointi.”*

Kahdessa idealomakkeessa osallistujat toivat esille yhteisten tilojen merkitystä. Ensimmäkin osallistujat toivoivat, että **(9)** arjen kohtaamistilat suunniteltaisiin ihmisten ehdoilla. Kommenteissa tuli esille esimerkiksi, että ”*jos ei ole suunniteltu ihmisten ehdoilla, niitä ei käytetä*” ja että tiloja, erityisesti alkoholitiltoja, on iltaisin liian vähän. Haasteiksi nähtiin muun muassa, että päättäjillä on vaikea löytää riittävät taloudelliset resurssit ja että ”*ihmisten ehdoilla voi tarkoittaa eri ihmisten kohdalla hyvin eri asioita*”. Toisekseen osallistujat toivoivat **(10)** kansalaistaloja, yhteisiä kaikkien saatavilla olevia toiminta-areenoita. Kansalaistaloissa olisi mahdollisuus tutustua muihin ihmisiin. Yhteisöllinen tila vähentäisi syrjäytymistä ja ”*kaiken yhteisöllisyyden lisääminen eri elämäntilanteissa olevien kesken lisää tietoa ja vähentää eriarvoisuutta*”.

Ryhmä 2: Hienoisempaa samanmielisyyttä

Tähän ryhmään kuuluviksi on määritelty ne idealomakkeet (8 kpl), joissa täysin samaa mieltä olevien määrä on laskenut tai joissa on vähintään yksi eri mieltä oleva näkemys. Lisäksi osassa lomakkeista vastaajien määrä on jäänyt alle kahdenkymmenen. Esimerkiksi väittämä, jonka mukaan **(11)** etsivän nuorisotyön kaltaiseen jalkautuvaan sosiaalityöhön tulisi suunnata korkeista kustannuksista huolimatta enemmän resursseja, sai hyvin vahvaa kannatusta, mutta myös yhden eriävän mielipiteen. Mahdollisuuksissa tuotiin esille (kytkeytyen yllä esitettyyn ajatukseen ennaltaehkäisevään työhön panostamisesta) se, että ”*ennaltaehkäisevä ruohonjuuritason työ maksaa itsensä takaisin sekä rahassa että ihmisten hyvinvoinnissa*”. Haasteena ilmaistiin puolestaan esimerkiksi se ”*kuinka vakuuttaa päättäjät/kansa hyödyllisyydestä, kun vaikutuksia hankala mitata?*” Toisessa idealomakkeessa osallistujat korostivat puolestaan **(12)** integraatioon käytettäviä resursseja (turvapaikanhakijat, köyhät, työttömät) ja sitä kuinka nämä käytetyt resurssit maksaisivat itsensä takaisin moninkertaisesti. Tällöin ”*sijoitetaan pitkän aikavälin tuloksiin ja todennäköisyys hyviin tuloksiin on suurempi kuin lyhyen aikavälin tuloksissa*”. Haasteena nostettiin esille muun muassa lyhytnäköinen politiikanteko.

Yksi idealomakkeista liittyi julkisen liikenteen käyttöön. Lomakkeessa esitetyn väitteen mukaan **(13)** kaikilla tulisi olla mahdollisuus käyttää julkista liikennettä ja se tulisi tarjota maksutta osalle asukkaista: ”*Voisiko olla kaikkein heikompituloisille julkiset kuljetukset veloittamatta?*” Yksi osallistujista ilmaisi eriävän mielipiteensä. Haasteena nostettiin esille esitykseen liittyvät kustannukset. Myös väite siitä, että **(14)** kasvokkaisen asiakaspalvelun vähentyessä monet sosiaaliset ongelmat jäisivät huomaamatta, aiheuttaen syrjäytymistä ja lisäten yksinäisyyden kokemusta, sai yhden eriävän näkemyksen. Haasteeksi mainittiin myös tämän osalta julkisen sektorin kulujen lisääntyminen. Palveluihin liittyen osallistujat nostivat vielä esille yhdessä lomakkeessa näkemyksen siitä, että **(15)** tarvitaan keinoja viedä apua syrjäytyneille/päihdeongelmaisille kotiin paikanpäälle. Tätä perusteltiin kommenteissa sillä, että kaikki eivät pysty hakemaan apua itse. Vaikka tämäkin väittämä sai laajaa kannatusta, oli kaksi osallistujista osittain kriittisiä. Yhtenä riskinä nostettiin esille asiakkaiden mahdollinen passivoituminen.

Vain 18 osallistujaa oli ilmaissut näkemyksensä väitteeseen, että **(16)** tukijärjestelmän tulisi olla portaittain siten, että esimerkiksi työmarkkinatuki ei putoaisi pienipalkkaiselta työnsaajalta kokonaan pois, vaan pienentyisi portaittain, jolloin työn vastaanottamien olisi kannattavaa ja työntekijä pääsisi kiinni työyhteisöön: ”*Työnteko lisää yhteiskuntaan kuulumisen ja sopeutumisen tunnetta jo. Työnteon pitäisi olla kuitenkin kannattavaa.*” Tähän liittyen osallistujat toivat toisessa lomakkeessa esille sen, että **(17)** nykyinen työharjoittelukäytäntö haittaa työelämään integroitumista. Lomakkeen väitteen mukaan, muun muassa nuoria, vastavalmistuneita tai pitkäaikaistyöttömiä käytetään hyväksi esimerkiksi irtisanomalla koeajan jälkeen. Väittämän suhteen seitsemän osallistujaa omasi neutraalin mielipiteen ja yksi oli osittain eri mieltä. Asiaan liittyvää tietynlaista kyynisyyttä kuvasi seuraava kommentti: ”*Parrempi tämäkin kuin ei mitään.*” Yksi idealomakkeista liittyi laajempaan yhteiskunnalliseen keskuste-

luun johtajuudesta. Idealomakkeen väitteen mukaan (18) taloudellisen voiton tekemisen logiikka tulee poistaneeksi johtajuudesta moraalinen, mikä taas heikentää luottamusta yhteiskunnassa. Tämäkin väittäjä sai tukea (*”taloudellisen tuoton maksimointi supistaa ihmisen kykyä ajatella”*), mutta myös yhden eriävän mielipiteen.

Ryhmä 3: Näkemykset alkavat jakaantua

Tähän ryhmään kuuluviksi on määritelty ne idealomakkeet (5 kpl), joissa näkemykset ovat alkaneet jakaantua hieman selvemmin kuin edellä ryhmässä 2, vaikkakin osallistujat ovat edelleen suhteellisen samanmielisiä. Kaikissa idealomakkeissa on tällöin vähintään kaksi eri mieltä olevaa näkemystä. Erimielisyyttä aiheutti esimerkiksi väittämä siitä, että (19) hallituksen keskittyminen työllisyyden ja kasvun Suomeen tulisi lisänneeksi eriarvoisuutta. Kommenteissa kerrottiin seuraavaa: *”Työllisyys ja taloudellinen kasvu edellyttää toimivaa terveydenhuoltoa, tasa-arvoista koulusta, sosiaalisesti ja henkisesti kannustavaa ympäristöä”*, *”Hallituksen keinot tähän lisäävät eriarvoisuutta”*, *”Juustohöyläminen ei lisää työpaikkoja”*. Näkemyksiä jakanut väittäjä siitä, että (20) tieto rakentaa eriarvoisuutta, sai aikaiseksi laajaa kommentointia. Kommenteissa nostettiin esille esimerkiksi, miten heikompiosaisimmat tavoittavat oikean tiedon ja kuinka *”byrokratiakieli”* saataisiin pois. Tietämättömyyden uhkia nostettiin esille: *”Tietämättömyys lisää massoitumista ja massat ovat diktaattoreille alttiita.”* Uhkaksi nähtiin myös tiedon keskittyminen, mutta parhaimmillaan tiedon jakamisen kaikille, esimerkiksi eriarvoisuuteen, syrjäytymiseen ja niiden haittavaikutuksiin liittyen, nähtiin edistävän niiden torjuntaa.

Yhteen idealomakkeista oli kirjattu provokatiivinen väittäjä siitä, että (21) henkinen köyhyys ajatusmallina olisi ihmisen oma vika. Väittämän kanssa oli kaksi henkilöä osittain samaa mieltä ja kolme omasi neutraalin kannan. Täysin eri mieltä oli kahdeksan ja osittain eri mieltä yhdeksän henkilöä: *”Määrittele ”henkinen köyhyys!”, henkinen köyhyys ihmisarvoa alentava käsite, kamala!”*. Myös väite siitä, että (22) digiaika lisää eriarvoisuuden kokemusta, sai osallistujat kommentoimaan laajasti. Väitettä puoltavia kommentteja olivat esimerkiksi seuraavat: *”Kaikilla ei mahd. käyttää tai jumiutuu ko. syystä kotiin”*, *”Digiaika siirtää vastuuta yhteisöistä yksilöille esim. koulutus, sivistys jne.”* Vastargumentteina nähtiin puolestaan esimerkiksi seuraavat: *”Jollekin ainoa väylä välttää yksinäisyyttä!”*, *”Säästää aikaa ja resursseja, joillekin luontevin tapa toimia”*, *”Palvelujen saatavuus paranee”*. Idealomakkeen, jonka väittämässä esitetään, että (23) valinnanvapaus kasvattaa keskiluokkaisen hyvinvointia ja palvelujen laatua, arvioi vain 19 osallistujaa. Kaksi henkilöä oli väittämän kanssa osittain eri mieltä. Toiveikas kommentti oli esimerkiksi seuraava: *”Voi parantaa kaikkien saamaa palvelua, jos se toteutetaan oikein. Nythän ’valinnanvapauden’ sisältöä ei tiedetä vielä.”*

Kuinka vaikuttamiskahvila koettiin?

Vaikuttamiskahvilan arviointia varten tilaisuuden järjestäjät olivat täyttäneet valmiiksi kuusi idealomaketta, joita osallistujat pääsivät arvioimaan tilaisuuden lopuksi. Vaikuttamiskahvila koettiin melko positiivisesti. Esimerkiksi kukaan vastaajista ei ilmaissut erimielisyyttä sen suhteen, etteikö omia mielipiteitä olisi ollut helppo tuoda esille keskusteluissa. Kolme osallistujaa ilmaisi asian suhteen neutraalin kannan. Kommenteissaan osallistujat painottivat ryhmänvetäjän merkitystä. Ryhmänvetäjän rooli korostui myös idealomakkeessa, jossa kysyttiin sitä, oliko pienryhmissä keskusteleminen miellyttävä kokemus: *”Jokainen ehti tulla kuulluksi (etenkin kun on henkilö ”johtamaan” keskustelua)”*. Yhdessä pienryhmäkeskusteluiden mielekkyyteen liittyvässä kommentissa tuotiin esille myös verkkofoorumien rooli: *”[Pienryhmäkeskustelu] sopii erityisen hyvin sosiaalisille/tiedostaville ihmisille. Nettiin forumi ”ujommillekin””*. Osallistujilta kysyttiin myös sitä, että osoittiko keskustelu myös omista poikkeavien mielipiteiden voivan olla perusteltuja. Tähän oli vastannut 21 henkilöä, joista kaikki olivat täysin tai osittain sitä mieltä, että omista poikkeavat mielipiteet voivat olla perusteltuja. Vastauksiin

vaikuttaa kuitenkin, kuten yksi osallistujista kommentoi, se että *”Tilaisuus saattaa lähtökohtaisesti kerätä jossain määrin samanmielisiä ihmisiä, jolloin kirjo ei ole niin suuri”*.

Selvästi eniten hajontaa aiheutti väittämä siitä, että vaikuttamiskahvilaan osallistumalla osallistuja pysyy vaikuttamaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon: *”Ideaalitulanteessa toteutuu, käytännössä ei”*, *”Vaikea saada päätöksentekijät sitoutumaan muutoksiin”*, *”Uskomalla omiin vaikuttamismahdollisuuksiin on kaiken vaikuttamisen alku”*, *”Kyllä, jos asioita viedään eteenpäin”*. Osallistujista 24 oli täysin samaa tai osittain samaa mieltä sen suhteen, että voisi osallistua uudelleen samantyyppisiin vaikuttamiskahviloihin. Vastaavasti kysyttäessä, että tulisiko yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena järjestää tavallisille kansalaisille tarkoitettuja vaikuttamiskahviloiden tapaisia keskustelutilaisuuksia, oli osallistujien palaute hyvin myönteistä. Mahdollisuuksina tuotiin esille seuraavia seikkoja: *”Kansalaisten mielipiteiden ja kannanottojen tulisi olla enemmän vaikuttamassa todelliseen päätöksentekoon”*, *”Kyllä, näitä useammin, mahdollisesti myös virallisia aloitteita tällä tapaa”*, *”Tämä voisi olla osa lähidemokratiaa”*. Haasteina korostuivat edustavuuden tavoitteluun liittyvät seikat: *”Mitä kanavaa käyttäen tasapuolinen edustus kansasta? Nyt koolla samanmielisiä.”*, *”Miten saataisiin keskustelun ”kohteena” olevat ihmiset mukaan.”*

”Lissee! Tällaisia pitää lisätä”

Lisätietoa ja vastineiden lähetys:

Harri Raisio

Hallituksen jäsen, Deliberatiivisen demokratian instituutti ry

harri.raisio@uva.fi; 029 449 8405

Liite 1. Valokuvia vaikuttamiskahvilasta.

Osallistujat kahvittelemassa ennen tilaisuuden virallista avausta

Keskustelua yhdessä pienryhmistä

IDEA / VÄITE:

YHTEISKUNNALLISEN PÄÄTÖKSENTEON TUkena tulisi JÄRJESTÄÄ
 TAVALLISILLE KANSALAISILLE TARKOITETTUJA VAIKUTTAMISKAHVI-
 LOIDEN TAPAISIA Keskustelutilaisuuksia.

Allekirjoitukset:

[Handwritten signatures and names in a list format, including names like Emma, Pasi, and others.]

 Täysin samaa mieltä	 Osittain samaa mieltä	 Neutraali	 Osittain eri mieltä	 Täysin eri mieltä	 En osaa sanoa
[Grid of dots]	[Grid of dots]	[Grid of dots]	[Grid of dots]	[Grid of dots]	[Grid of dots]

MAHDOLLISUUDET JA VAHVUUDET:

Kansalaisten mielipiteiden ja kannanotojen tulisi
 olla enemmän vaikuttamassa tulehusten
 päätöksenteossa.
**Kyllä! Näitä useammin, mahdollisesti myös
 virallisia aloitteita tällä tavalla!**
 Tämä voisi olla osa lähidemokratiaa.
 Olisi hyvä että sellaisia järjestettäisiin usein kaksitoista vuorokauden välein.
MIELIPIDITYKSEN JA VAIKUTTAMISEN YHTÄYTYSTÄ
 Pitäisi kunnostaa kansallista
 osallisuutta, kunnasta yhteisön tuloista tällä tavalla.

HAASTEET JA HEIKKOUDET:

Mitä suuremman määrän heikotimmassa asemassa olevat
 ihmiset pitävät keskustelun tärkeitä, lauantai
 ainoastaan täysin pinnalliset ajatukset
 todellisuus?
 MITÄ KANAVIA KÄYTTÄMÄN TÄMÄN TAVALLINEN EDUSTUS
 KANSASTA? MITÄ KOSKI SAMANKALAISIA
 MITEN VARMISTETAAN ETÄ SAATU TIED
 MENNÄ PERUSTE...

Esimerkki idealomakkeesta (kuvassa oleva lomake on yksi tapahtuman arviointilomakkeista)

Liite 2. Idealomakkeet otsikkotasolla teemoittain.

Ryhmä 1: Vahva samanmielisyys

(1) Hyvä- ja huono-osaisten ihmisten välille tarvitaan siltaihmisiä välittämään tietoja ja kokemuksia. Siltaihmisiä ovat esimerkiksi omakohtaista kokemusta huono-osaisuudesta omaavat ihmiset.

21 täysin samaa mieltä, 1 osittain samaa mieltä.

(2) Jokainen tarvitsee kannattelevan voiman, oli se sitten omaiset, yhteisö yms.

22 täysin samaa mieltä, 1 osittain samaa mieltä.

(3) Leipäjonot eivät saa korvata sosiaaliturvaa!

22 täysin samaa mieltä, 3 osittain samaa mieltä.

(4) Vapaaehtoistoiminta ei saa olla ainoa ratkaisu eriarvoisuuden vähentämiseen.

20 täysin samaa mieltä, 2 osittain samaa mieltä, 3 neutraali.

(5) Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen voi katkaista huono-osaisuuden periytymiskehityksen.

18 täysin samaa mieltä, 3 osittain samaa mieltä.

(6) Auttamisjärjestelmästä asiakaslähtöisiä hallinto- ja viranomaislähtöisyyden tilalle.

19 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä, 1 neutraali.

(7) Kaukana keskuksista asuvien mahdollisuudet palveluihin ovat huonommat kuin keskuksissa asuivien.

15 täysin samaa mieltä, 8 osittain samaa mieltä, 2 neutraali.

(8) Raha ei ole hyvinvointivaltion ainoa mittari.

16 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä, 1 neutraali.

(9) Arjen kohtaamistilat tulee suunnitella ihmisten ehdoilla.

18 täysin samaa mieltä, 4 osittain samaa mieltä, 1 neutraali.

(10) Kansalaistalot yhteisiksi, kaikkien saatavilla oleviksi toiminta-areenoiksi.

17 täysin samaa mieltä, 3 osittain samaa mieltä, 1 neutraali.

Ryhmä 2: Hienoisempaa samanmielisyyttä

(11) Etsivän nuorisotyön kaltaiseen jalkautuvaan sosiaalityöhön pitää suunnata enemmän resursseja (korkeammista kustannuksista huolimatta).

18 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä, 1 neutraali, 1 osittain eri mieltä.

(12) Integraatioon käytettävät resurssit maksavat itsensä takaisin moninkertaisesti, esimerkiksi turva-
paikanhakijat, köyhät, työttömät.

12 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä, 1 neutraali (vain 19 vastaajaa).

(13) Kaikilla pitää olla mahdollisuus käyttää julkista liikennettä: maksutta osalle asukkaista.
10 täysin samaa mieltä, 10 osittain samaa mieltä, 3 neutraali, 1 osittain eri mieltä.

(14) Kasvokkaisen asiakaspalvelun vähentyessä monet sosiaaliset ongelmat jäivät huomaamatta. Tämä aiheuttaa syrjäytymistä ja lisää yksinäisyyden kokemusta.
11 täysin samaa mieltä, 7 osittain samaa mieltä, 1 neutraali, 1 täysin eri mieltä.

(15) Tarvitsemme keinoja viedä apua syrjäytyneille/päihdeongelmallisille kotiin paikanpäälle.
14 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä, 2 neutraali, 2 osittain eri mieltä.

(16) Tukijärjestelmän tulisi olla portaittainen siten, että esimerkiksi työmarkkinatuki ei putoaisi pieni-palkkaiselta työnsaajalta kokonaan pois, vaan pienentyisi portaittain, jolloin työn vastaanottamien olisi kannattavaa ja työntekijä pääsisi kiinni myös työyhteisöön.
9 täysin samaa mieltä, 8 osittain samaa mieltä, 1 neutraali (vain 18 vastaajaa).

(17) Integroitumista työelämään haittaa nykyinen työharjoittelukäytäntö, koska muun muassa nuoria vastavalmistuneita tai pitkäaikaistyöttömiä käytetään hyväksi; esimerkiksi irtisanominen koeajan jälkeen, joka ei kannusta työelämään.
7 täysin samaa mieltä, 8 osittain samaa mieltä, 7 neutraali, 1 osittain eri mieltä.

(18) Taloudellisen voiton tekemisen logiikka poistaa johtajuudesta moraalin, mikä heikentää luottamusta yhteiskunnassa.
7 täysin samaa mieltä, 12 osittain samaa mieltä, 3 neutraali, 1 osittain eri mieltä.

Ryhmä 3: Näkemykset alkavat jakaantua

(19) Hallituksen keskittyminen työllisyyden ja kasvun Suomeen lisää eriarvoisuutta.
5 täysin samaa mieltä, 10 osittain samaa mieltä, 6 neutraali, 1 osittain eri mieltä, 2 täysin eri mieltä.

(20) Tieto rakentaa eriarvoisuutta.
4 osittain samaa mieltä, 5 neutraali, 2 osittain eri mieltä, 10 täysin eri mieltä.

(21) Henkinen köyhyys ajatusmallina on oma vika.
2 osittain samaa mieltä, 3 neutraali, 9 osittain eri mieltä, 8 täysin eri mieltä.

(22) Digiaika lisää eriarvoisuuden kokemusta (tieto leviää nopeasti, palvelut digitalisoituvat).
5 täysin samaa mieltä, 13 osittain samaa mieltä, 2 neutraali, 2 osittain eri mieltä.

(23) Valinnanvapaus kasvattaa keskiluokkaisen hyvinvointia ja palvelun laatua.
6 täysin samaa mieltä, 8 osittain samaa mieltä, 3 neutraali, 2 osittain eri mieltä (vain 19 vastaajaa).

Arviointilomakkeet:

Minun oli helppo tuoda omia mielipiteitä esiin keskusteluissa
13 täysin samaa mieltä, 7 osittain samaa mieltä, 3 neutraali.

Pienryhmissä keskusteleminen oli miellyttävä kokemus
17 täysin samaa mieltä, 3 osittain samaa mieltä, 2 neutraali.

Vaikuttamiskahvilaan osallistumalla pystyn vaikuttamaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
2 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä, 10 neutraali, 6 osittain eri mieltä.

Keskustelu osoitti, että myös omista poikkeavat mielipiteet voivat olla perusteltuja
14 täysin samaa mieltä, 9 osittain samaa mieltä.

Osallistuisin mielelläni uudelleen samantyyppisiin vaikuttamiskahviloihin
23 täysin samaa mieltä, 2 osittain samaa mieltä.

Yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena tulisi järjestää tavallisille kansalaisille tarkoitettuja vaikuttamiskahviloiden tapaisia keskustelutilaisuuksia
22 täysin samaa mieltä, 1 osittain samaa mieltä.